

Olje- og energidepartementet
Ref: 22/1168

22.8.2022

Høring vedrørende forslag til endringer i fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet.

Energi Norge takker for muligheten til å gi innspill til regjeringens videre arbeid med Fit for 55 og RePowerEU pakkene, herunder fornybarenergidirektivet, energieffektivitetsdirektivet og bygningsdirektivet. Tett energisamarbeid med EU er viktig for norsk verdiskaping, og harmonisert regelverk gir store verdiskapingsmuligheter for Norge. Norge har ikke ennå implementert Ren-Energi-pakken og nå haster det. Utviklingen av EU-reguleringer som er EØS-relevante går raskere og raskere, og usikkerheten rundt det regulatoriske øker. Vår rolle i den felles europeiske havvindsatsingen i Nordsjøen avhenger av at vår oppslutning om felles regelverk avklares.

Det er svært viktig at norske myndigheter jobber for rask utbygging av fornybar energi og gode markedsløsninger, slik at Europa kan møte de høye energiprisene og gjøre seg mindre avhengig av gass i energimiksen. Som en pioner innen energimarkedene og en stor produsent og eksportør av energi til Europa må Norge vise at vi støtter grunnprinsippene i dagens energisystem. Det vil sørge for fortsatt god forsyningsikkerhet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Det er viktig at krisetidene ikke gir kortsiktige løsninger som undergraver det systemet som er bygget opp over flere tiår, og norske myndigheter kan spille en konstruktiv rolle i så måte.

Under følger konkrete merknader til forslagene fra EU-Kommisjonen.

www.energinorge.no

Postboks
7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Besøksadresse
Middelthuns gate 27, 0307 Oslo

Telefon
(+47) 23 08 89 00

E-post
post@energinorge.no

Ambisjonsøkning fornybarandel og energieffektivisering

Elektrifisering og overgang til fornybar energi kombinerer både utslippskutt og energieffektivisering. Energi Norge støtter derfor EU-kommisjonens forslag om å øke målet i fornybardirektivet fra 40 % til 45 % fornybarandel i 2030.

EU-kommisjonen foreslår samtidig å øke målet om energieffektivisering i Energieffektiviseringsdirektivet fra 9 % til 13 % for 2030. Energi Norge er generelt av den oppfatning at overgang til fornybar energi i best grad styres ved målet om 55 % utslippsreduksjon og oppfølging av kvotemekanismen ETS. Vi er derfor ikke forkjemper for spesifikke undermål. Når all energi blir fornybar er energiintensitet og kapasitetsutnyttelse viktigere enn det samlede energiforbruket. Vi er derfor ikke tilhengere av energieffektiviseringsdirektivets tak på total energibruk. Vi ønsker likevel mer effektiv energibruk, og støtter derfor Kommisjonens ønske om økt grad av energieffektivisering. For samfunnets aksept for videre utbygging av kraftproduksjon og energiinfrastruktur må aktører og myndigheter vise at energien utnyttes effektivt. Nasjonalt bør dette gjennomføres ved et mål om 15 TWh energieffektivisering innen 2030.

Solenergi

Solstrategien forutsetter en svært rask økning i utbygging av anlegg for produksjon av strøm og varme fra solenergi. Med økende elektrifiseringsgrad i samfunnet vil kraftbehovet bli større framover. Energi Norge ønsker derfor all fornybar kraftproduksjon velkommen, og mener all fornybar strøm er likeverdig i kraftnettet på teknologinøytrale vilkår. Vi støtter strategiens fokus på kompetanseheving, utdanning av arbeidskraft, etablering av industrielle verdikjeder for solenergi i Europa og fokus på kortere konsesjonsbehandlingstid for fornybare energianlegg. Som solstrategien påpeker er det et stort potensial for utnyttelse av solvarme til oppvarming, industriprosesser og fjernvarme. Teknologien er kjent og effektiv, men lite benyttet. Energi Norge mener samspill mellom energibærere er viktig for videre elektrifisering og økt kapasitetsutnyttelse i kraftnettet.

Sol-takflate-initiativet (Solar Rooftop Initiative) beskriver en rask og svært omfattende utrulling av solanlegg på bygningers takflater. I hovedsak beskrives solceller for strømproduksjon, men soltermiske anlegg for solvarme nevnes også. Generelt mener Energi Norge at teknologivalg skal skje på markedsmessige og teknologinøytrale prinsipper. Men siden takflater utgjør store, tilgjengelige arealer som ikke passer for annen teknologi enn solceller og solvarme er vi tilhenger sol-takflate-initiativet, såfremt utbygging skjer på markedsmessige prinsipper og på arealer som egner seg for slik produksjon. Store innslag av solceller i et område vil påvirke kraftnettet fordi alle solceller produserer samtidig. I perioder med lite forbruk vil dette gi en belastning på nettet som kan føre til økte nettkostnader og dermed økt nettleie for alle nettbrukere. Utbygging av solceller må derfor sees i sammenheng med nettutbygging.

Som solstrategien påpeker vil solteknologi gi best nytte når det kombineres med smarte nett og batterier. Solceller bør gjerne kombineres med bruk av batterier for lokal lagring av overskuddsproduksjon i samspill med nettet. Selv om svært mange bygg vil få solceller mener vi solstrøm ikke skal ha forrang framfor strøm fra kraftnettet. Kraftproduksjonen i Norge er fornybar, og fornybar strøm bør behandles på teknologinøytrale vilkår.

Selv om kunder har rett til å bruke egenprodusert strøm uten avgifter og nettleie og selge overskuddsproduksjon til nettet må man være oppmerksom på omfordelingsvirkningene dersom en stor andel kunder i et område er prosumenter. Som solstrategien påpeker må tariffen og nettleie ikke utformes på en måte som diskriminerer kunder uten anledning til å bruke eller selge egenprodusert strøm. De bør ikke tvinges til å subsidiere prosumentene.

Energi Norge støtter kommisjonens ønske om raskere konsesjonsbehandling for fornybar kraftproduksjon og at solstrategien ber om maksimalt tre måneders saksbehandlingstid for eventuell konsesjonsbehandling av solcelleanlegg på takflater og andre strukturer.

Fjernvarme og varmepumper

Energieffektivisering og -samspill er en nøkkel til å møte et økt framtidig kraftbehov. Energi Norge støtter Kommisjonens fokus på energifleksible løsninger og økt utnyttelse av varmepumper, bergvarme, geotermisk energi og solvarme i byggsektoren og i fjernvarme. Bedre utbygging av fjernvarmeinfrastruktur i byer og næringsparker muliggjør utnyttelse av overskuddsvarme og reduserer presset på kraftnettet i kalde perioder. Norge har allerede et høyt innslag av varmepumper, særlig enkle luft-luft-varmepumper, men andelen større varmepumpeanlegg med høyt energiutbytte bør økes. Det er et stort potensial for utnyttelse av overskuddsvarme fra næring og industri som kan gi verdiskaping, frigjøre strøm til annen elektrifisering og gi bedre utnyttelse av kraftnettet.

Fornybardirektivet og konsesjonsbehandling

Det er et klart behov for etablering av mer fornybar produksjon og for fortløpende konsesjonsprosesser for kraftproduksjon og nett. Vi har dårlig tid. Norge ligger an til å gå mot å miste kraftoverskuddet innen få år. Det er store planer for etablering av nye viktige næringer og ikke minst behov for å dekke opp for nødvendige utslippskutt. Vi mener at det er viktig at det settes frister for forvaltningen. Uansett når og hvordan nytt regelverk kommer på plass, bør forvaltningen innrette seg med å sette egne frister og arbeide for intern effektivisering, for å sørge for nok kapasitet både hos konsesjonsmyndighetene og miljømyndighetene.

Erfaringer fra vindkraftetablering i Norge har vist at det er avgjørende med en inkluderende og medbestemmende tilnærming til potensielt berørte parter lokalt. Tidlig

dialog med relevante interessegrupper er avgjørende for sosial aksept både på kort og lang sikt.

"Go-to areas" (utpekte områder) er kontroversielle og kan gi opphav til motstand både lokalt og nasjonalt. Erfaringene fra Nasjonal Ramme for vindkraft i Norge, hvor det ble utpekt egnede områder for landbasert vindkraft, viste at motstand mot forslaget førte til at de utpekte områdene ble skrinlagt. Samtidig ble kunnskapsgrunnlaget i analysen stående. Videre ble det full stopp i konsesjonsbehandling av vindkraft i Norge i ca. to år som følge av vindkraftmotstanden de utpekte områdene utløste. Prosessen med å finne frem til egnet areal for lokalisering av vindkraftanlegg må skje med god lokal involvering og medbestemmelse, med kunnskapsgrunnlag om lokale- og sumeffekter av vindkraftetablering.

Identifisering av "go-to areas" (utpekte områder) til havs kan være mer relevant og nødvendig for rask etablering av samfunnsøkonomisk gode prosjekter, spesielt med henblikk på behovet for tilhørende etablering og utnyttelse av nettinfrastruktur. For storskala vannkraft er det helt nødvendig med prosjektspesifikke vurderinger av virkningen av tiltaket, her er "go-to areas" (utpekte områder) av liten relevans.

Det er nødvendig med lokal verdideling fra vindkraftetableringen, slik at de som er nærmest berørt av tiltakene også høster direkte fordeler. Dette er spesielt viktig dersom man skal gjennomføre tiltakene begrunnet i "overriding public interest" (tungtveiende offentlig interesse). Tilgang på oppdatert og omforent faktagrunnlag om virkninger av vindkraft er nødvendig. Her er det avgjørende med nok ressurser til etablering og tilgjengeliggjøring av dette, inkludert til videre forskning.

Vi støtter:

- forenklede og raskere konsesjonsprosesser med tydelige frister for både søker og myndighet.
- tydelige frister for forvaltningen i konsesjonsprosessen. Dette er særlig viktig for havbasert vindkraft, som er spesielt avhengig av forutsigbarhet.
- transparens og digitalt tilgjengelige datasett for relevante faktorer
- "one-stop shop"
- foreslåtte artikkel 16d "overriding public interest". Det er viktig at fordelssiden i konsesjonsbehandlingen forsterkes.

Vi advarer mot:

- utpekte "Go-to areas", især erstatning av prosjektspesifikke vurderinger med mer generelle vurderinger av påvirkning, spesielt miljø og nabovirkninger,
- for lite vektlegging av sumeffektene for et område, ikke bare ved vindkrafttiltaket med også sett sammen med andre tiltak i samme område,

- for lite vektlegging av lokal kunnskap om mulige virkninger av tiltaket; dette kan gi for dårlig forankring og lokal medbestemmelse og for lite innsikt i sumeffektene.

Hydrogen

EU har gitt hydrogen en avgjørende rolle i planen for utfasing av russisk fossil energi og dyp dekarbonisering av energi og industri. Samtidig er EU helt tydelige på at medlemslandene ikke selv vil klare å dekke sitt hydrogenbehov, og EU ser derfor etter langsiktige, stabile handelspartnere for hydrogen. Her mener Energi Norge at Norge må gripe muligheten til ny næringsutvikling og initiere konkrete avtaler med EU, Tyskland og Nederland om leveranse av både grønt hydrogen og strøm til hydrogenproduksjon. REPowerEU-planen forespeiler 10 millioner tonn hydrogenimport, dette tilsvarer 400 TWh strøm og 100 GW elektrolysekapasitet. Norsk havvindutbygging og et nordsjønett koblet til det norske kraftnettet kan gi et samspill med norsk regulerbar vannkraft som utnytter fleksibilitet og kan gi strøm til hydrogenproduksjon og stor verdiskaping for Norge.

De viktigste innsatsfaktorene for produksjon av grønt hydrogen er tilgang på kraft og nett. Rask nettutbygging, energieffektivisering og økt utbygging av fornybar kraftproduksjon er derfor avgjørende for å møte et voksende hydrogenbehov. Regulerbar hydrogenproduksjon i samspill med norsk vann- og vindkraft kan gi bedre utnyttelse av kraftnettet.

REPowerEU legger opp til enorme mengder hydrogen. Dette betinger et operativt system for produksjon, omsetning og import. Definisjonen og rammeverket for fornybart hydrogen i de to delegerte rettsaktene for fornybardirektivet må ikke utformes så rigid at de hindrer framvekst av et hydrogenmarked. Samtidig må det ikke være rom for tvil i skillet mellom grått og grønt hydrogen. Energi Norge mener opprinnelsesgarantiordningen vil bli en viktig del av markedet for grønt hydrogen, og vi ser det som særdeles uheldig at regjeringen vurderer å fjerne ordningen i Norge.

Vi gjentar vårt hovedbudskap relatert til den delegerte rettsakten om addisjonalitet:

- Vi støtter artikkel 4.1 som et unntak fra de detaljerte reglene i 4.2. Vi ønsker fortsatt ytterligere klargjøring vedrørende beregningen av andelen fornybar kraft brukt til hydrogenproduksjon.
- De rigide bestemmelsene i artikkel 4.2 kan hindre framveksten av grønt hydrogen i Europa. Energi Norge er ikke overbevist om at et "addisjonalitetsprinsipp", slik det er formulert i artikkel 4.2 A, vil få de ønskede effektene på investeringer i fornybar energi og grønt hydrogen.
- Opprinnelsesgarantienes rolle må beskrives tydeligere i den delegerte rettsakten. Uklarhet kan resultere i et system som åpner for dobbelttelling av fornybare egenskaper for kraft og hydrogen.
- Energi Norge støtter å utsette overgangsfasen til 31.12.2029.

Innovasjonsfond og PPA og opprinnelsesgarantier

EU-kommisjonen anbefaler å fjerne barrierer som kan hindre små og mellomstore bedrifter å inngå kraftkjøpsavtaler (PPA-avtaler). Energi Norge støtter Kommisjonens arbeid med å gjøre PPA-avtaler mer tilgjengelig for flere bedrifter, og at de kan være et viktig tilskudd i markedet. I flere sammenhenger er det en forutsetning at opprinnelsesgarantier tilsvarende det avtalte kraftvolumet, inkluderes i kraftkjøpsavtalen. Det er derfor særdeles viktig at norske strømprodusenter fortsatt har muligheten til å utstede opprinnelsesgarantier og inkludere opprinnelsesgarantier i sine PPA-avtaler.

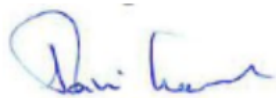
Opprinnelsesgarantier blir trolig verktøyet for å overvåke eller føre regnskap over fornybarverdien i energiproduksjon – både for strøm, hydrogen og bioenergi. Alle medlemsland må utstede garantier når en produsent av fornybar energi ønsker det, også til subsidiert fornybar produksjon. Den siste perioden har flere kraftforedlende industribedrifter i Norge, som Omya, Yara og Wacker, kommunisert at de kjøper slike garantier og ikke ser noen andre alternativ til ordningen. Markedet vil komme til å kreve garantier på all norsk fornybar og lavkarbon eksport også på produktnivå. Det er vanskelig å se hvordan Norge kan være en del av det indre markedet for energi med felles mål og felles rammeverk for klima uten å akseptere opprinnelsesgarantiordningen. Norge kan vanskelig gå inn for avvikling av ordningen for opprinnelsesgarantier når både markedstrendene og reguleringen fremmer ordningen.

TEN-E

Det er avgjørende med internasjonalt samarbeid om utbygging av energiinfrastruktur. Det er derfor svært viktig at prosjekter av felles interesser (PCI) knyttet til havvind er høyt prioritert. Havvind må få et stort fokus framover. Selv om det for tiden er press på å investeringer i ytterligere gassinfrastruktur, så er dette mer begrenset enn potensialet for havvind. Vi mener det er viktig at myndighetene realitetsbehandler og implementerer infrastrukturforordningen TEN-E. Norske aktører må delta når regelverket for Nordsjøen utformes.

Vennlig hilsen,

Energi Norge

**Toini Løvseth,
direktør**

